

PRAHA 1/2 SKANOVNA ZAJMAVOSTI - 1.

Åster 1/2, 28 duben 2020

Jako malou mne vodila babiÅka po Praze a vyprÅvala mi nejrozliÅnÅ - zajmavosti. A tak v hodinÅch, kdy (jako jedinÅek velmi zamÅstnanÅch rodiÅ) jsem byla Åasto sama - stÅvala jsem se v duchu prostou dÅvkou, dÅmou mÅÅanskou Åi ÅlechtiÅnou. Podle doby, o kterÅ mi babiÅka vyprÅvala. VzpomÅnÅm na zÅchvÅv hrÅzy, kdyÅ na ÅernÅ paÅit, visÅcÅ na ÅetÅzu v jednom kostele.

Jeden z historicky nejvÅznamnÅch praÅskÅch kostelÅ stojÅ pÅmi ulici MalÅ Å tuparskÅ a JakubskÅ. NevÅ kulturnÅm zÅÅitkem je prohlÅdka impozantnÅho interiÅru s vÅtvarnÅmi dÅly pÅednÅch baroknÅch mistrÅ. SvatostÅnek je tÅÅ proslulÅ historickÅmi varhanami, vynikajÅcÅ akustikou a od toho se odvÅjejÅcÅmi pravidelnÅmi koncerty chrÅmovÅ hudby.

Po poÅru starÅ stavby,

zbudovanÅ asi po roce 1232, byl kostel novÅ vystavÅn v letech 1319-1374. DalÅ poÅry se datujÅ k letÅm 1596 a 1689. Dnes mÅ kostel sv. Jakuba VÅtÅho tÅmi vÅÅe. PÅmi presbytÅmi a severnÅ boÅnÅ lodi je kvadratickÅ hodinovÅ vÅÅ. Kryje jÅ cibulovitÅ bÅÅ a svojÅ vÅÅkou 60,5 m je nejvyÅjÅ. V souÅasnosti je nepÅstupnÅ.

Za vÅdy ÅeskÅho

krÅle VÅclava I. zasÅhla Prahu vlna zboÅnosti, ÅenoucÅ se celou kÅesÅanskou Evropou. SouÅasnÅ vznikala novÅ spoleÅenskÅ vrstva Å mÅÅanstvo. K nÅmu se uchylovali novÅ vzniklÅ cÅrkevÅ - ÅmiÅdy, tzv. mendikanti (ÅebrovÅ ÅmiÅdy). Mohly se plnÅ spolehnout na ÅÅivot z darÅ Ålechty a bohatÅch mÅÅanÅ. ZaÅala s tÅm sv. AneÅka, zaloÅenÅm klÅÅteru klarisek na FrantiÅku. S klariskami pronikla do Prahy i modernÅ evropskÅ kultura Å mj. napÅ. gotickÅ architektura.

Po pÅkladu sv. AneÅky povolal jejÅ bratr, ÅeskÅ krÅl VÅclav I., do Prahy dalÅ - ÅebrovÅ ÅmiÅd Å menÅ (minority). O VÅclavovÅ nÅklonnosti k minoritÅm svÅdÅÅ poloha a rozmÅry plÅnovanÅ vÅstavby jejich klÅÅteru. By umÅstÅn na dÅleÅitÅ kÅmiÅovatec - v tÅsnÅ blÅzkosti hlavnÅho praÅskÅho trÅÅitÅ (souÅasnÅ StaromÅ krokÅ vÅÅchodnÅ) ode dvora cizÅch kupcÅ (ungelt). Kousek severnÅji se usadil cech ÅeznÅkÅ a zbuvoval zde masnÅ krÅmy (strÅeny v 19. stoletÅ, dneÅnÅ ulice MasnÅ). O vÅznamu tohoto mÅsta lokality svÅdÅÅ i to, Åe v ulici Å tÅ zÅdÅ dil svÅ sÅdlo Jan LucemburskÅ. ZÅkladnÅ kÅmen novÅho kostela byl poloÅen roku 1232, pÅmiÅemÅ nejpr bÅt strÅen starÅjÅ pÅmymyslovskÅ kostelÅ k sv. Jakuba. ZsvÅcenÅ novÅho klÅÅternÅho kostela bylo zachovÅno 1244 byl dokonÅen klÅÅter. Z tohoto obdobÅ se dodnes zachovaly cennÅ ranÅ gotickÅ ÅebrovÅ klenby ve sklepÅc budovy stÅmednÅ prÅmyslovÅ Åj koly sdÅlovacÅ techniky. Mj. klÅÅter zmiÅuje i ZbraslavskÅ kronika, kterÅ uvÅdÅ, Å Ånora 1311 se v refektÅmi klÅÅteru konala hostina na poÅest korunovace ÅeskÅho krÅle Jana LucemburskÅho.

V roce 1316 postihl klÅÅter niÅivÅ poÅÅir. O obnovu se postaral Jan LucemburskÅ se svou Åenou EliÅkou PÅmymyslovnou. DÅky pozadÅ svÅho pÅÅchodu, spojenÅho s krÅlovÅm povolÅnÅm, se minoritÅ v ÅechÅch tÅÅjili velkÅ popularitÅ mezi aristocraciÅ. Ve stÅedovÅkÅm prostÅedÅ, kdy ÅÅivot po smrti hrÅj zÅsadnÅ roli, si Å budovala hrobky, nÅ kdy i sÅdla v klÅÅterech, a ÅitÅdÅ je sponzorovala. Po dostavÅnÅ se tedy novÅ kostel stal jednÅ z nejvÅtÅch a nejvyÅjÅch praÅskÅch kostelÅm spolu s katedÅilou sv. VÅta a rozestavÅnÅm kostelem Panny Ma SnÅÅnÅ. BÅhem husitskÅch vÅlek zÅstal tento klÅÅternÅ kostel dÅky blÅzkosti cechu ÅeznÅkÅ, kterÅ klÅÅ vesmÅs nepoÅkozenÅ. I tak vÅjak zpustl a musel bÅt obnoven. Za Rudolfa II. byl kostel novÅ vyzdoben, pÅmi bylo 15 oltÅÅ a stÅny hlavnÅ lodÅ byly vyzdobeny erby (analogie v chÅru katedÅily sv. VÅta). Zanedlouho vÅjak musel klÅÅ Åelit dalÅjÅmu nebezpeÅ - vpÅdu pasovskÅch v roce 1611. I tentokrÅt byl klÅÅter zachrÅnÅn ÅeznÅky. Ulice, kte spojuje Dlouhou tÅÅdu s ulicÅ Rynbou, patÅmiÅ mezi nejstarÅjÅ v Praze. Od ÅeznÅkÅ - masaÅmiÅ, kteÅmiÅ - zde na zboÅÅ, zÅskala pÅmilehlÅ ulice nÅizev MasnÅ trh, asi v polovinÅ 19. stoletÅ - ÅmiÅkalo se zde U masnÅch krÅmÅ 1870 platÅ pojmenovÅnÅ MasnÅ. Od roku 1359 mÅli ÅmiÅci svÅj vlastnÅ cech, jenÅ se ÅmiÅil mezi nejvÅÅenÅ ÅmiÅesla. Privilegia staromÅstskÅch ÅeznÅkÅ potvrzovali postupnÅ Jan LucemburskÅ, Karel IV. a VÅclav IV. Jako r NovÅm MÅstÅ seskupovali se ÅeznÅci kolem kostela sv. Lazara, jenÅ stÅjval na rohu LazarskÅ a SpÅlenÅ ulice, t na StarÅm MÅstÅ, povaÅovali ÅeznÅci za svÅj kostel kostel sv. Jakuba. PamÅtnÅ deska v chrÅmu je dÅkazem stÅeznÅkÅ, kteÅmiÅ kostel nÅkolikrÅt zachrÅnili pÅmed niÅenÅm.

Po bitvÅ na BÅlÅ hoÅmiÅ byla v roce 1622 v klÅÅteÅmiÅ zavedena ÅmiÅdovÅj teologickÅ studia, pozdÅji zde byla zÅ Bonaventury pro asi 12 studentÅ Karlovy univerzity. Kostel sv. Jakuba slouÅil rovnÅÅ jako mÅsto konÅnÅ - promocÅ. V r 1689 se Evropa potÅkala s politickou krizÅ. Rivalita panovnÅkÅ v rÅmci boje o ÅipanÅlskÅ trÅn mÅla na svÅdomÅ - Å ÅhÅmiÅstvÅ - v mnoha mÅstech Evropy. Jeden z poÅÅirÅ, zaloÅenÅ profrancouzskou stranou, zachvÅtil klÅÅter. ZÅ klenba, shoÅel refektÅmiÅ a jiÅnÅ - a vÅÅchodnÅ - ÅÅst ambitu. Obnova byla nabÅdnuta pÅednÅmu fortifikaÅnÅmu Janu Åimonu PÅjnkovi, kterÅ bÅhem 12 let obnovu dokonÅil. PÅnek respektoval a zachoval pÅvodnÅ dispozici kostela. ZkrÅtil vÅjak chÅr a vyrovnal tak jeho vychÅlenÅ, kterÅ bylo pro baroknÅ symetriÅnost nepÅmedstavitelnÅ. Strop byl snÅÅen a zaklenut valenou klenbou s lunetami. Nad boÅnÅ lodÅ byly umÅstÅny tribuny. Na vÅzdobÅ kostela se podep celÅ ÅmiÅada vÅÅznamnÅch baroknÅch mistrÅ a uÅinila z nÅj tak pokladnici baroknÅho umÅnÅ. V roce 1784 byl klÅj v rÅmci JosefÅnskÅch reforem zruÅjen, mniÅji tam vÅjak Åili i nadÅle. V roce 1841 severnÅ - ÅÅst vyhoÅmiÅela a byla pr prvÅ prÅmyslovÅ stÅmednÅ - Åj koly v ÅechÅch, kterÅ budovu klasicistnÅ pÅstavÅla. V roce 1861 byla v refektÅj prvÅ mateÅskÅ Åj koly v ÅeskÅch zemÅch. Åinnost minoritÅ byla obnovena ve 20. stoletÅ. V roce 1941 probÅhla rozsÅhlÅj rekonstrukce. V roce 1974 byl kostelu udÅlen ÅestnÅ titul basilica minor papeÅem Pavlem VI. ZÅsluhu na tom mÅlo i bohatÅ kulturnÅ vyuÅitÅ kostela, kterÅ 1/2 je obdaÅmen rozmÅrnÅmi ÅtyÅmanuÅilovÅmi varhanami z roku 1

nyň legendy, kter  se ke kostelu v j ou: Ta nejzn m j - pojedn v j o zloději, kter  1/2 jednou po bohosl b  z uvnitř a v noci si začal vesele krást. Ale co se nestalo - Kdy  s jhnul na sochu Panny Marie s Je  em Kristem, náhle nemohl z uměleckého díla svou ruku sundat.

Proto  se nemohl vyprostit, musel počkat celou noc, než p mi jel p ekvapen  1/2 far i. Zloděj se v jak i nad le hnout, a tak nezbylo, než mu ruku useknout. Bylo rozhodnuto pověsit ji u vchodu do kostela, aby v jem připomínala jedno z Des ti p ik jn . Zloděj se ze svého činu k il a jeho ruka vis  v kostele dodnes.

Dal - legenda se v j e k hlavnímu olt n mu obrazu. Vypravuje o mal -i z dílny V. V. Reinera, kter  1/2 měl postavu Panny Marie. Každý den se k ní modlil, aby ho nepostihl mor, kter  1/2  dil ve městě. A byl toho vskutku u jet en. Jeho manželka a děti ji 3/4 skonaly, on ovšem nad le pokračoval v práci. Av jak ve chvíli, kdy obraz doko mrtev k zemi a jeho duše se přemístila okam it  do nebe.

Tato je hodn  smutn : kancl  V clav z Mitrovic měl sen, ve kter m ho pohřbili zaživa. O několik let pozd ji, pohřbu, ho uložili do d ev n  rakve, zakopali, a na to m sto položili mramorovou desku. O p r dn  pozd ji za  lid  sly jet n jak  podivn  zvuky na h bitov . Pocházely z hrobu V clava z Mitrovic. Lid  ze strachu začali polí sv cenou vodou a po pár dnech zvuky opravdu přestaly. P mi pohřbu Václavova syna v jak m stn - mni ji našli n hrozn ho. D ev n  rakev byla rozbit  a v ní- v zelo tělo V clava z Mitrovic v k eovit  poloze. Marn  tloukl n mramorovou desku !

Posledn  legendou je i  st knihy Záhada hlavolamu od Jaroslava Foglara - v ní- se pojedn v j o tajemn m chlapci Janu Tleska ovi, kter  1/2 byl v tomto kostele zvon kem a zde i za tajemných okolností- zemřel - po jeho stopách se vypraví Rychl  Úpy a ocitají- se jak na zvonici, tak v labyrintu podzemních chodeb, kde jsou podle autora z ejm  pohřbeni mni ji z 18. a 19. stolet . Milovníci Foglarov ch knih v jak zároveň p ipou j ,  e mohlo jít o jin  že autor chtěl  ten e z m rn  zmást.

zaj mav , co?

d@niela